

80 lat „Inżynierii i Budownictwa” w służbie środowiska budowlanego i co dalej?

Minęło już 80 lat od wydania pierwszego zeszytu miesięcznika „Inżynieria i Budownictwo”. Ten fakt skłania do pewnej refleksji nad historią i dorobkiem czasopisma, do sprecyzowania niektórych ocen i podsumowań, a także spojrzenia w przyszłość, czyli do podjęcia próby odpowiedzi na pytanie: co dalej?

Wierzimy, że przypomnienie historii, charakteru i dokonania czasopisma zainteresuje zarówno młodych, jak i doświadczonych Czytelników, a także Autorów, Sympatyków, Przyjaciół i Krytyków czasopisma, które istnieje i – mamy nadzieję – istnieć będzie dzięki trosce i życzliwości środowiska budowlanego. Wybór podanych w artykule informacji jest subiektywny, a informacje pewnie również niekompletne. Pozostawiamy to ocenie naszych Czytelników.

O powołaniu czasopisma „Inżynieria i Budownictwo” i jego historii

Podjęcie decyzji o powołaniu czasopisma jest ściśle związane z tworzeniem ruchu stowarzyszeniowego budowlanych, a w szczególności z powołaniem Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych (PZIB) [3, 8, 15, 16, 19].

Inicjatywa utworzenia PZIB wyszła od sekcji Budownictwa **Koła Inżynierii Dróg i Mostów (KIDiM) Wychowanków Politechniki Warszawskiej**. Zjazd Założycielski PZIB odbył się 4–5 maja 1934 r. w gmachu Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie przy ul. Czackiego 3/5. Uchwalono wówczas statut Związku oraz wybrano **pierwszy Zarząd Główny w składzie: Andrzej Pszenicki** (prezes), **Stefan Bryła** i **Wacław Paszkowski** (wiceprezesi), **Jerzy Nechay** (sekretarz) i **Wacław Żenczykowski** (skarbnik). Wybrano też Komisję Rewizyjną pod przewodnictwem **Izydora Lufta**.

Wkrótce po powstaniu PZIB podjęto prace nad powołaniem własnego czasopisma. **Uchwałę o utworzeniu miesięcznika naukowo-technicznego „Inżynieria i Budownictwo” podjęto podczas III Walnego Zjazdu PZIB, który odbył się 14 września 1937 r. we Lwowie**. Wniosekodawcą uchwały był inż. **Leopold Torunia** – ówczesny dyrektor Departamentu Budownictwa w Ministerstwie Spraw Wojskowych i działacz PZIB. Zjazdowi przewodniczył **Emil Bratro**, a przewodniczącym Związku był wówczas prof. **Andrzej Pszenicki**. Nowemu czasopismu przypisano zadanie wypełnienia luki w drukowanym słowie technicznym z zakresu naukowej podbudowy zagadnień związanych z pracą inżynierów i techników zatrudnionych przy projektowaniu i wykonywaniu obiektów budowlanych i inżynierskich.

Trzeba tu nadmienić, że m.in. w opracowaniach [5, 12] zwrócono uwagę na istnienie od 1879 do 1885 r. dwutygo-

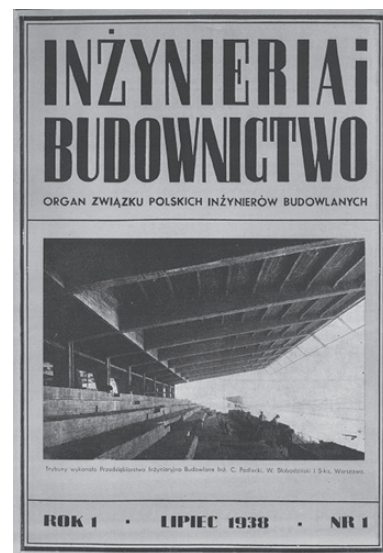
dnika „Inżynieria i Budownictwo” (rys. 1), wówczas drugiego (po „Przeglądzie Technicznym”) czasopisma naukowo-technicznego w Polsce. Czy można więc powiedzieć, że „Inżynieria i Budownictwo” istnieje już (choć z dużą przerwą w latach 1885–1938) blisko 140 lat?

Rok III. T. III.] WARSZAWA, 20 Grudnia (1 Stycznia) 1880/81 r. [Nr. 49.

Rys. 1. Winieta czasopisma „Inżynieria i Budownictwo” [5, 12]

Pierwszy zeszyt miesięcznika „Inżynieria i Budownictwo” ukazał się w lipcu 1938 r. (rys. 2, 3), a jego pierwszy Komitet Redakcyjny tworzyli: prof. Stefan Bryła, inż. Erwin Brenneisen, dr inż. Tomasz Kluz (redaktor naczelny), inż. Jerzy Nechay, prof. Wacław Żenczykowski.

Rys. 2. Okładka pierwszego zeszytu „Inżynierii i Budownictwa” (nr 1/1938)

INŻYNIERIA i BUDOWNICTWO

ORGAN ZWIĄZKU POLSKICH INŻYNIERÓW BUDOWLANYCH

ROK I

LIPIEC 1938

NR 1

INŻYNIERIA i BUDOWNICTWO

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU INŻYNIERÓW BUDOWLANYCH

ROK III.

MARZEC 1946

NR 1.

Rys. 3. Winiety czasopisma „Inżynieria i Budownictwo”: nr 1/1938 i 1/1946

Od początku czasopismo było poświęcone zagadnieniom konstrukcyjno-budowlanym. Jego autorami zostali najwybitniejsi specjaliści polscy, zarówno naukowcy, jak i praktycy w różnych dziedzinach budownictwa i inżynierii lądowej. Jako zasadę przyjęto od początku recenzowanie artykułów przed ich publikacją. Takim podstawowym założeniem czasopismo pozostaje wierne do dziś.

W preambule do pierwszego zeszytu zapisano m.in., co następuje (por. [20]).

Rozpoczynamy z dniem dzisiejszym wydawanie nowego czasopisma technicznego pod tyt. „Inżynieria i Budownictwo”. Powodem podjęcia tego wydawnictwa, nie tak łatwego do zrealizowania w dzisiejszych czasach obojętności dla prac naukowych, jest odczuwany ogólnie brak takiego pisma technicznego, poświęconego wyłącznie zagadnieniom konstrukcyjno-budowlanym. [...].

Nie wątpimy, że podjęte zamierzenie znajdzie szerokie poparcie nie tylko wśród członków Związku, ale i Władz Rządowych i Samorządowych, opiekujących się budownictwem oraz wszystkich Instytucyj i osób związanych techniką budowlaną. Ze swej strony zwracamy się do wszystkich Kolegów, pracujących zawodowo w budownictwie, zwłaszcza w dziedzinie konstrukcyjnej, jak również do wszystkich interesujących się poruszonymi przez nas zagadnieniami – z prośbą o poparcie naszego wydawnictwa przez nadsyłanie do teki redakcyjnej artykułów i prac naukowych z dziedziny budownictwa inżynierskiego. Najchętniej będą widziane prace z zakresu konstrukcji i wykonawstwa, ze statyki budowli, z budowy mostów i dróg komunikacyjnych, z ustawodawstwa budowlanego, z dziedziny zagadnień gospodarczych oraz kształtowania się cen robót i materiałów, z dziedziny badań budowlanych oraz z zakresu zagadnień zawodowych – a więc tych wszystkich spraw, którymi interesuje się absolwent Wydziału Inżynierii Lądowej. [...].

Oby najbliższa przyszłość dowiodła, że pismo nasze jest naprawdę niezbędne. Przyszłość ta jednak leży w rękach Kolegów i zależy od ich współpracy z pismem.

Trzeba zaznaczyć, że od początku istnienia czasopisma członkowie jego Kolegium (Komitetu) Redakcyjnego uczestniczyli i uczestniczą w działaniach naszego Stowarzyszenia, a także w tworzeniu i zapisywaniu jego historii.

Ostatni zeszyt przedwojenny czasopisma został wydrukowany w sierpniu 1939 r., ale nie zdolano go już rozkolportować. 1 września 1939 r. Niemcy napadły na Polskę, rozpoczynając II wojnę światową. Oficjalna działalność PZIB, a także redakcji została przerwana. Znaczna część członków PZIB (w tym członków Kolegium Redakcyjnego „Inżynierii i Budownictwa”) wzięła udział w działaniach

obronnych oraz konspiracyjnych i paramilitarnych. W Warszawie utworzono Grupę Techniczną przy Cywilnym Komisarzu Obrony Stolicy. Działalnością tej grupy kierowali: *Wacław Żenczykowski*, *Kazimierz Kamiński* i *Władysław Skoczek*. Od 1941 r. *Stefan Bryła* był szefem Biura Wojskowego Przemysłu Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej. W roku 1943 utworzono Szefostwo Służby Technicznej o kryptonimie „Ciągnik” (na czele ze *Stefanem Bryłą*; zastępcą był *Jerzy Nechay*).

W okresie II wojny światowej i okupacji zginęło wielu działaczy PZIB (por. [19]). Spośród nich 3 grudnia 1943 r. pod murem zajezdni tramwajowej przy ul. Puławskiej w Warszawie został rozstrzelany przez Niemców, w grupie 67 uczestników ruchu oporu, prof. *Stefan Bryła* – współtwórca i wiceprezes PZIB, wybitny uczony i konstruktor budowlany, projektant pierwszego na świecie spawanego mostu drogowego przez rzekę Słudwę koło Łowicza i wielu innych znaczących budowli, dziekan Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Komendanturę „Ciągnika” objął *Jerzy Nechay*, a zastępcami zostali *Tadeusz Kuhnke* i *Jan Zawistowski* (później przez wiele lat redaktor w „Przeglądzie Budowlanym”), przy udziale w kierownictwie *Antoniego Kobylińskiego*.

W konspiracji wykonano m.in. około 50 prac naukowych z dziedziny budownictwa. Ich inicjatorami i koordynatorami byli: *Stefan Bryła*, *Aleksander Dyżewski* i *Jerzy Nechay*. Opracowano też 40 projektów norm budowlanych, które bezpośrednio po wojnie zostały zatwierdzone i wydane przez Polski Komitet Normalizacyjny. W tym zakresie, pod przewodnictwem *Wacława Żenczykowskiego*, pracowali m.in.: *Stefan Bryła*, *Bronisław Bukowski*, *Aleksander Dyżewski*, *Antoni Kobyliński*, *Jerzy Nechay*, *Wacław Paszkowski*, *Radzimir Piętkowski*, *Wenczesław Poniż*.

Przy Komendzie Głównej „Ciągnika” zorganizowano też biuro konstrukcyjne, pracujące na potrzeby Armii Krajowej. Jego działalnością kierował *Wenczesław Poniż* – Słoweniec, którego drugą ojczyzną była Polska i której poświęcił bez reszty swój talent i wiedzę. Po II wojnie światowej pracował jako nauczyciel akademicki – profesor Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej.

Jak pisze prof. *Jan Augustyn* [7], w lecie 1940 r. Komendant Główny ZWZ płk *Stefan Rowecki* polecił powołanie Wydziału Przemysłu Wojennego w ramach istniejącej już organizacji cywilnej. Zadanie zostało powierzone prof. *Stefanowi Bryle* i jego zastępcy mgr. inż. *Witoldowi Gokielemu*. Wynikiem ich pracy był 10-letni plan odbudowy Polski po wojnie. Plan ten był opracowywany sukcesywnie w kilku wersjach, a ostatnia pochodzi z 1944 r., tj. już po śmierci *S. Bryły*. Opracowanie planu – jak określił prof. *J. Augustyn* [7] – było wyczynem wyjątkowym, wystawiającym jego twórców, zwłaszcza *Stefanowi Bryle* i *Witoldowi Gokielemu*, chlubne świadectwo. Autor książki [7] podał, że *idee planu, godzące w system gospodarki komunistycznej, nie mogły być przez władze PRL tolerowane, toteż nie został on ujawniony*.

Niemal bezpośrednio po wojnie członkowie PZIB podjęli **działania na rzecz reaktywowania organizacji**. Już 24 września 1945 r. odbyło się w Warszawie Nadzwyczajne Walne Zebranie Oddziału Warszawskiego, mające na celu wznowienie działalności PZIB, **uznane jako VI Zjazd PZIB**. Wzięło w nim udział 83 członków PZIB. Podjęto jednomyślną uchwałę o reaktywowaniu Związku. Wybrano wówczas Tymczasowy Zarząd Główny w składzie: prezes *Wacław Paszkowski*, wiceprezesa – *Wacław Żenczykowski* i *Jerzy Nechay*, sekretarz generalny *Tadeusz Niczewski*,

skarbnik *Antoni Kobyliński*, członkowie – *Aleksander Dyżewski*, *Czesław Gniewiński*, *Stanisław Kądziałko*, *Eugeniusz Olszewski*, *Zbigniew Wasutyński*. Rozpoczął się nowy okres funkcjonowania PZIB, niestety niezbyt długi, bo ówczesne władze nie były w stanie tolerować organizacji autonomicznej.

Przywrócono też działalność redakcji „Inżynierii i Budownictwa”, a w marcu 1946 r. wydano pierwszy powojenny zeszyt czasopisma (por. rys. 3). Było to możliwe dzięki doraźnym składkom członków Związku i bezinteresownej pracy zespołu redakcyjnego, w tym – co należy podkreślić – sekretarza redakcji, *Feliksa Terpińskiej*. W tym zeszycie napisano m.in.: *W ciągu sześciu lat długich – przez swoją wielkość w wydarzenia i tragicznych – przez brzemienność w skutki bolesne dla naszego Narodu, pismo nasze wobec przemocy i przewagi przyczyn zewnętrznych i wewnętrznych musiało zamilknąć. W działaniach naszych wewnętrznych w tym okresie rozważania na tematy specjalne i „pokojowe” w szerszym gronie, drogą wydawnictw specjalnych musiały ustąpić miejsca działaniom szerszym i ogólnym – mobilizacji wszystkich sił do obrony i walki o byt całego Narodu. [...] Tworzenie w oparciu o niezaprzeczalne prawdy naukowe, o głęboką wiedzę i znajomość swego zawodu, a w działaniu bezpośrednim w oparciu o doświadczenia da rezultaty najlepsze. [...] Każda zdrowa myśl i twórczy wysiłek umysłu przelany na papier znajdzie miejsce na naszych łamach.*

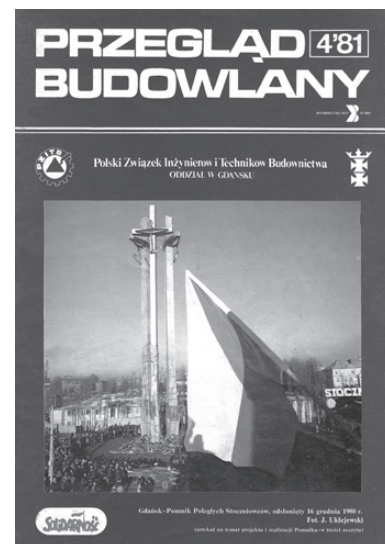
Aktywna i autonomiczna działalność PZIB podjęta po zakończeniu II wojny światowej nie była dobrze widziana przez ówczesne władze (por. [19]). Dlatego w lutym 1947 r. powołano Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Budownictwa (SITB) – podporządkowane utworzonej w grudniu 1945 r. Naczelnej Organizacji Technicznej. Podjęto również działania mające na celu wchłonięcie PZIB do nowych struktur organizacyjnych, a 14–15 czerwca 1948 r. odbył się w Warszawie organizacyjny Zjazd Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa (PZITB), powstałego z połączenia PZIB i SITB.

Niewątpliwie jako refleksję dotyczącą początków funkcjonowania PZITB trzeba odnotować to, że część przywiązanych do tradycji działaczy PZIB dość długo miała zastrzeżenia do nowej organizacji. Dlatego w niedługim czasie, zwłaszcza po „odwilży” w roku 1956 i później, dzięki wielu ofiarnym działaczom społecznym PZITB (prof. *Romana Ciesielskiego*, prof. *Jerzego Łempickiego*, doc. *Zbigniewa Łosickiego* i wielu innych), Stowarzyszenie coraz silniej wybijało się na samodzielność oraz samorządność i ... znów (podobnie jak PZIB w okresie powojennym) spotykało się z zastrzeżeniami ze strony władz.

Po powstaniu NSZZ „Solidarność” w sierpniu 1980 r. Gdański Oddział PZITB 27 października 1980 r. (z inicjatywy przewodniczącego Oddziału doc. *Zbigniewa Łosickiego*) podpisał porozumienie o współpracy z Zespołem Branżowym „Budownictwo”, a 4 lutego 1981 r. Zarząd Główny PZITB zawarł w Gdańsku porozumienie z Krajową Komisją Porozumiewawczą i Krajową Komisją Koordynacji Budownictwa NSZZ „Solidarność”. To porozumienie oraz artykuł dotyczący projektu i realizacji Pomnika Poległych Stoczniovców w Gdańsku (autorzy: *Zbigniew Łosicki*, *Kazimierz Michałowski*, *Konrad Niklas*) zostały opublikowane w nr. 4/1981 „Przeglądu Budowlanego” (rys. 4).

Ważnym faktem w historii PZITB było podjęcie 2 lutego 1993 r. przez jego Zarząd Główny uchwały w sprawie uznania ciągłości ruchu stowarzyszeniowego inżynierów i techników budowlanych. Następnie 2 marca 1996 r.

Rys. 4. Okładka „Przeglądu Budowlanego” nr 4/1981

XXXVI Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Delegatów PZITB w Białymstoku (pod przewodnictwem prof. *Janusza Kaweckiego* – wyróżnionego w 2002 r. godnością członka honorowego PZITB)

przyjął nowy statut, w którym zapisano, że **PZITB jest kontynuatorem Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych, utworzonego w maju 1934 r.** Dzięki tym decyzjom nawiązano do chlubnych tradycji PZIB.

Trzeba dodać, że historia oraz działalność PZIB i PZITB została przedstawiona m.in. w wielu artykułach na łamach „Inżynierii i Budownictwa” i opracowaniach (m.in. [16, 19]), które były przygotowane przy znaczącym udziale redaktorów czasopisma „Inżynieria i Budownictwo”.

O historii i zespołach redakcyjnych „Inżynierii i Budownictwa”

Każda działalność i jej efekty zależą przede wszystkim od ludzi. Dlatego warto przypomnieć niektóre osoby, które w ramach zespołu redakcyjnego, skupionego w Kolegium (Komitecie) Redakcyjnym, tworzyły i tworzą oblicze czasopisma, nadając mu styl i profil tematyczny, oceniały i redagowały materiały autorskie, zabiegały o środki finansowe, inicjowały dyskusje i nowe tematy, dostarczały czytelnikom wiedzy o budownictwie, a także dbały i do dziś starają się troszczyć o poprawność językową oraz w zakresie terminologii technicznej itp.

Pierwszym **redaktorem naczelnym** i współtwórcą pisma był dr inż. **Tomasz Kluz**, później profesor Politechniki Warszawskiej, który – z przerwą wojenną – pełnił tę funkcję do 20 kwietnia 1947 roku (rys. 5). Następnie redaktorem naczelnym został inż. **Tadeusz Niczewski**, niezwykle ofiarny i zaangażowany kierownik zespołu redakcyjnego, wybitny działacz PZIB i PZITB. Po Jego nagłej śmierci 29 października 1952 r., redaktorem naczelnym został na krótko mgr inż. **Antoni Zboiński**. Od 1 stycznia 1953 r. kierownictwo redakcji przejął prof. **Jerzy Mutermilch** – członek Kolegium Redakcyjnego od 1949 r., kierownik Katedry Wytrzymałości Materiałów na Wydziale Inżynierii Politechniki Warszawskiej, przewodniczący PZITB w latach 1958–1960, w wieku 17 lat ochotnik obrońca stolicy w 1920 r. Pełnił funkcję redaktora naczelnego przez 31 lat. Od 23 marca 1984 do 31 marca 2014 r. redaktorem naczelnym był dr inż. **Stefan Pyrak** – absolwent Wydziału Inżynierii Budowlanej Politechniki Warszawskiej, pracownik redakcji od 9 sierpnia 1965 r., przez wiele lat starszy wykładowca i adiunkt na Wydziale Architektury PW, w latach 1976–1982 redaktor naczelny „Przeglądu Budowlanego”. Od 1 kwietnia 2014 r. funkcję redaktora naczelnego przejęła prof. **Hanna Michalak** –

Rys. 5. Redaktorzy naczelni „Inżynierii i Budownictwa”

absolwentka Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej, pracownik (od 1993 r.) i prodziekan (2008–2016) Wydziału Architektury PW, a od 2016 r. kierownik Katedry Projektowania Konstrukcji, Budownictwa i Infrastruktury Technicznej na tym Wydziale.

Funkcję **zastępcy redaktora naczelnego** pełnili: mgr inż. **Antoni Zboiński** (czerwiec 1947 – październik 1959), mgr inż. **Eugeniusz Piliszek** (październik 1959 – październik 1986), dr inż. **Stefan Pyrak** (sierpień 1972 – lipiec 1976, maj 1982 – marzec 1984 i od marca 2014), mgr inż. **Kazimierz Janusz** (listopad 1976 – sierpień 1977 oraz grudzień 1992 – luty 1997; działacz opozycji niepodległościowej, odznaczony za tę działalność w 2007 r. przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą OOP). Od kwietnia 1984 r. do października 2017 r. zastępcą redaktora naczelnego był prof. **Wojciech Włodarczyk** (rys. 6).

Rys. 6. Redaktorzy „Inżynierii i Budownictwa”: Stefan Pyrak i Wojciech Włodarczyk

Sekretarzami redakcji byli kolejno: **Feliksa Terpińska** (marzec 1946 – grudzień 1971 oraz czerwiec 1973 – lipiec 1975), **Emilia Łazarewicz** (styczeń 1972 – czerwiec 1973), mgr **Mieczysława Sobczyk** (sierpień 1975 – wrzesień 1989), mgr inż. **Kazimierz Janusz** (październik 1989 – październik 1992), **Grażyna Danicka** (listopad – grudzień 1992 oraz listopad 1994 – grudzień 2005), **Halina Polewska** (styczeń 1993 – październik 1994), **Justyna Butrymowicz** (wrzesień 2006 – czerwiec 2007). Od października 2007 r. sekretarzem redakcji jest mgr inż. **Monika Kubisiak**.

Pierwszy powojenny Komitet Redakcyjny tworzyli: inż. **Stanisław Kądziałko**, dr inż. **Tomasz Kluz** (redaktor naczelny), inż. **Antoni Kobyliński**, inż. **Jerzy Nechay**, inż. **Tadeusz Niczewski**, dr inż. **Eugeniusz Olszewski**, prof. **Wacław Paszkowski** i prof. **Wacław Żenczykowski**. Wkrótce skład ten uzupełniali przedstawiciele Oddziałów

PZIB: Gdańskiego, Krakowskiego i Śląsko-Dąbrowskiego, m.in. profesorowie: **Bronisław Bukowski**, **Władysław Bogucki**, **Wacław Olszak** i inni. Od 15 czerwca 1948 r. Komitet Redakcyjny tworzyli: prof. **Władysław Bogucki**, inż. **Antoni Kobyliński**, prof. **Tomasz Kluz**, prof. **Jerzy Mutermilch**, inż. **Tadeusz Niczewski** (redaktor naczelny), prof. **Wacław Olszak**, inż. **Marian Rzędowski**, inż. **K. Tyszką**, inż. **O. Vieweger**, prof. **Wacław Żenczykowski**.

W kolejnych latach skład Komitetu Redakcyjnego się zmieniał. Pracowali w nim (w różnym czasie) m.in.: prof. **Roman Czarnota-Bojarski** (1969–1978), mgr inż. **Stanisław Gawroński** (1967–1976 i 1981–2013), mgr inż. **Tadeusz Krzyśpiak** (1964–1978), prof. **Władysław Kuczyński** (1952–1972 i 1977–1982), mgr inż. **Andrzej Mackiewicz** (1962–1965), **Roman Olszewski** (1955–1969), mgr inż. **Eugeniusz Piliszek** (1959–1986), mgr inż. **Michał Szymański** (1954–1968), doc. **Jerzy Szymkiewicz** (1961–1964), prof. **Wacław Zalewski** (1961–1962), mgr inż. **Kazimierz Janusz** (1976–1997), prof. **Jan Augustyn** (1979–2000), dr inż. **Bolesław Kłosiński** (1979–1999), prof. **Kazimierz Dąbrowski** (1984–2013), prof. **Andrzej Gomuliński** (1984–2008), mgr inż. **Eugenia Krzemińska-Niemiec** (1987–2010), prof. **Kazimierz Szulborski** (1987–2015).

Obecnie Kolegium Redakcyjne pracuje w składzie: prof. **Marian Giżejowski** (od 2000 r.), dr hab. inż. **Aniela Glinicka** – prof. PW (od 2014 r.), prof. **Stanisław Kuś**, dr h.c. (od 1963 r.), prof. **Hanna Michalak** (od 2008 r., a od 2014 r. – redaktor naczelna), prof. **Czesław Miedziałowski** (od 2015 r.), dr inż. **Stefan Pyrak** (od 1965 r., obecnie zastępca redaktora naczelnego), mgr inż. **Piotr Rychlewski** (od 2012 r.), prof. **Anna Siemińska-Lewandowska** (od 2014 r.), dr hab. inż. **Tadeusz Urban** – prof. PŁ (od 2014 r.), prof. **Wojciech Włodarczyk** (od 1974 r.). **Współpracują w ramach Kolegium Redakcyjnego:** prof. **Piotr Noakowski** (Niemcy), prof. **Andrzej Nowak**, dr h.c. Politechniki Warszawskiej (USA). Redaktorem językowym jest od wielu lat mgr **Barbara Gluch**.

Od początku istnienia czasopisma członkowie jego Kolegium Redakcyjnego uczestniczą w działaniach i tworzeniu historii PZIB i PZITB. Kilku z nich zostało wyróżnionych **godnością członka honorowego**. Są to: prof. **Wacław Paszkowski** (1938), prof. **Jerzy Nechay** (1958), prof. **Antoni Kobyliński** (1975), prof. **Jerzy Mutermilch** (1975), prof. **Tomasz Kluz** (1978), prof. **Władysław Kuczyński** (1999), prof. **Stanisław Kuś** (2002), dr inż. **Stefan Pyrak** (2012).

Informacje o działaniach i ludziach tworzących, kierujących i współpracujących z czasopismem przedstawiono m.in. w artykułach [2, 4, 10, 13, 15], opublikowanych na 40-, 50-, 60- 70- i 75-lecie (rys. 7) „Inżynierii i Budownictwa”, a także m.in. w pracy [19].

Rys. 7. Okładka zeszytu 7/2013 związana z 75-leciem czasopisma

W ostatnich 40 latach odeszli (w różnych okresach) do wieczności członkowie Kolegium Redakcyjnego: 3 czerwca 1978 r. – prof. **Roman Czarnota-Bojarski**, 2 listopada 1978 r. – mgr inż. **Tadeusz**

Krzyśpiak, 8 grudnia 1980 r. (w Udine, Włochy) – prof. **Wacław Olszak**, 6 września 1987 r. – prof. **Tomasz Kluz**, 27 maja 1990 r. – prof. **Jerzy Mutermilch**, 19 czerwca 1992 r. – prof. **Władysław Bogucki**, 6 lutego 2000 r. – prof. **Jan Augustyn**, 22 kwietnia 2003 r. – prof. **Władysław Kuczyński**, 4 stycznia 2008 r. – prof. **Andrzej Gomuliński**, 4 października 2010 r. – mgr inż. **Eugenia Krzemińska-Niemiec**, 24 listopada 2014 r. – prof. **Kazimierz Dąbrowski**, 8 grudnia 2014 r. – mgr inż. **Kazimierz Janusz**, 14 grudnia 2014 r. – mgr inż. **Stanisław Gawroński**, 14 lutego 2015 r. – prof. **Kazimierz Szulborski**, 22 sierpnia 2016 r. – mgr inż. **Eugeniusz Piliszek**, 29 grudnia 2016 r. (w Bostonie, USA) – prof. **Wacław Zalewski**.

O wydawcy czasopisma i Radzie Programowej

• **Wydawcy „Inżynierii i Budownictwa”**. Tę rolę pełniło początkowo Stowarzyszenie (PZIB, później PZITB), a od 1 stycznia 1950 r. Administracja Czasopism (później Wydawnictwo Czasopism i Książek Technicznych NOT). W 1983 r. (w stanie wojennym) ówczesny wydawca zarejestrował „Inżynierię i Budownictwo” jako własne czasopismo i formalnie stał się właścicielem tytułu. Dopiero usilne starania PZITB i redakcji w latach 1989–1992 doprowadziły do podjęcia przez Walne Zgromadzenie Delegatów FSNT uchwały przywracającej Związkowi prawo własności tytułu czasopisma. Formalne odzyskanie tego prawa umożliwiła podjęta przez przewodniczącego PZITB – w porozumieniu z redakcją – decyzja o przejściu roli wydawcy przez Stowarzyszenie (od 1 stycznia 1994 r.).

Od 17 marca 1994 r. wydawcą jest **Fundacja PZITB Inżynieria i Budownictwo**, ustanowiona przez Zarząd Główny Związku. Władzami Fundacji są Rada i Zarząd Fundacji, powoływane przez Zarząd Główny PZITB. Przewodniczącym Rady Fundacji był w latach 1994–2003 prof. **Stanisław Kajfasz**, a od roku 2003 jest prof. **Kazimierz Flaga**, dr h.c. multi (wcześniej wiceprzewodniczący Rady). Prezesem Zarządu do 2014 r. był dr inż. **Stefan Pyrak**, (obecnie jest wiceprezesem), a wiceprezesami dr inż. **Bolesław Kłosiński** (do 2009 r.) i prof. **Wojciech Włodarczyk** (do 2018 r.). Od roku 2014 prezesem Zarządu jest prof. **Hanna Michalak**.

Czasopismo jest drukowane w drukarni **Lotos Poligrafia** w Warszawie (pod kierownictwem mgr. inż. poligrafa

Edwarda Dreszera). Cały proces związany z przygotowaniem materiałów do druku i drukiem jest wykonywany w ścisłej, profesjonalnej i życzliwej współpracy drukarni z redakcją.

Fundacja jest też wydawcą książek poświęconych wybitnym autorytetom świata naukowego w dziedzinie szeroko rozumianej inżynierii lądowej, trwale wpisanym w historię tej dziedziny i historię Polski, a także w historię ruchu stowarzyszeniowego budowlanych. Dotychczas opublikowano (druk w drukarni Lotos Poligrafia) następujące prace (rys. 8): **Stefan Bryła**. Życie i dzieło (autor: prof. dr inż. **Jan Augustyn**); **Wacław Żenczykowski**. Inżynier – badacz – nauczyciel (autor: prof. dr inż. **Władysław Kuczyński**); **Stefan Kaufman**. Życie i praca (autor: prof. dr inż. **Andrzej Ajdukiewicz**); **Wacław Olszak**. Inżynier – naukowiec – dzieło (autor: prof. dr inż. **Stanisław Kajfasz**); **Zbigniew Wasutyński**. Życie i dzieło (autorzy: prof. dr hab. inż. **Andrzej Marek Brandt** i prof. dr hab. inż. **Wojciech Radomski**); **Władysław Kuczyński**. Nauczyciel – badacz – społecznik (autorzy: dr inż. **Andrzej B. Nowakowski**, dr inż. **Stefan Pyrak**, prof. dr inż. **Wojciech Włodarczyk**).

Redaktorem wymienionych prac był **Stefan Pyrak**. Tę działalność wydawniczą wspiera swoim autorytetem Rada Fundacji oraz Kolegium Redakcyjne „Inżynierii i Budownictwa”, a także Zarząd Główny PZITB.

Redakcja „Inżynierii i Budownictwa” była też inicjatorem i przygotowała do druku liczne prace opublikowane w serii wydawniczej „Biblioteka Inżynierii i Budownictwa” (rys. 9). Redaktorem naukowym tych prac był **Stefan Pyrak**, a wydawcą Wydawnictwo Arkady, do dziś życzliwie współpracujące z redakcją.

Od maja 1997 r. Fundacja jest również wydawcą „Biuletynu Związku Mostowców RP”, a w latach 1994–2003 oraz 2007–2009 była wydawcą „Informatora PZITB”.

• **Rada Programowa Czasopism i Wydawnictw PZITB**. Rada jest organem doradczym i opiniotwórczym w zakresie działalności czasopism PZITB („Inżynierii i Budownictwa” oraz „Przeglądu Budowlanego”). Jest powoływana przez Zarząd Główny Związku spośród działaczy stowarzyszenia legitymujących się wysokim autorytetem naukowym i zawodowym. Pierwsza Rada Programowa została powołana 1 lipca 1950 r. pod przewodnictwem inż. **Mariana Rzędowskiego**. Skład Rady Programowej ulegał zmianom. Jej przewodniczącymi byli: mgr inż. **Bronisław Kowalski**, mgr inż. **Stefan Farjaszewski** (1965–1970 i 1974–1975), mgr inż. **Andrzej Szozda** (1971–1973), doc. **Zbigniew Łosicki** (1976–1985), mgr inż. **Witold Świądrowski** (1986–1990), doc. **Marian Krzysztofiak** (1991–1993), prof. **Kazimierz Flaga** (1994–1998), prof. **Janusz Kawecki** (1999–2005 i 2010–2016), prof. **Mieczysław Król** (2006–2009). Od roku 2016 r. przewodniczącą jest dr hab. inż. **Anna Halicka**, prof. Politechniki Lubelskiej. Głównym zadaniem Rady jest opiniowanie planów i zadań tematycznych oraz ocena kolejnych roczników czasopism PZITB.

O autorach „Inżynierii i Budownictwa”

Nawet najlepszy skład redakcji, Kolegium Redakcyjne, Rady Programowej Czasopism PZITB czy też starania wydawcy nie zapewnią wysokiego poziomu merytorycznego czasopisma naukowo-technicznego bez grona Autorów reprezentujących najwyższy poziom naukowy i zawodowy w zakresie tematycznym czasopisma.

Rys. 8. Okładki książek wydanych przez Fundację PZITB Inżynieria i Budownictwo

„Inżynieria i Budownictwo” może się szczycić nazwiskami Autorów publikujących swoje prace od pierwszego rocznika czasopisma. Na łamach czasopisma publikowali i publikują członkowie Polskiej Akademii Nauk, laureaci nagród państwowych, resortowych i stowarzyszeniowych, pracownicy naukowci wyższych uczelni, znani twórcy konstruktorzy i realizatorzy wielkich inwestycji, działacze stowarzyszeń, samorządu zawodowego, a także młodzi przedstawiciele środowiska budowlanego, studenci, liczne firmy i osoby zainteresowane współpracą z redakcją.

Rys. 9. Okładka jednej z prac „Biblioteki Inżynierii i Budownictwa” (1969 r.)

Oprócz autorów krajowych w wielu rocznikach „Inżynierii i Budownictwa” występują nazwiska **autorów zagranicznych**, m.in. z: Białorusi, Czech, Danii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Kanady, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Rosji, Słowacji, Ukrainy, Włoch i USA.

Sylwetki niektórych wybitnych autorów naszego czasopisma są przedstawiane czytelnikom „Inżynierii i Budownictwa”, np. z okazji uroczystego jubileuszu, otrzymania zaszczytnej godności, uzyskania wysokiego odznaczenia itp. Z niektórymi znanymi autorami „Inżynierii i Budownictwa” są przeprowadzane rozmowy (wywiady), publikowane na łamach czasopisma. Można tu wymienić m.in. wywiady z polskimi naukowcami i inżynierami pracującymi i mieszkającymi poza granicami Polski: dr. inż. *Zbigniewem Bzymkiem*, dr. inż. *Ryszardem Danielem*, prof. *Piotrem Noakowskim*, prof. *Andrzejem Nowakiem*, prof. *Piotrem Moncarzem*, prof. *Wacławem Zalewskim*, dr. inż. *Januszem Ziolką*.

Należy odnotować, że od 23 lat Kolegium Redakcyjne przyznaje **coroczne nagrody i wyróżnienia honorowe** autorom „Inżynierii i Budownictwa” za wyróżniającą się współpracę z redakcją, a Rada Programowa Czasopism Budowlanych PZITB – nagrody za artykuły wyróżniające się ujęciem tematyki i jej przydatnością praktyczną.

O „Inżynierii i Budownictwie” w ostatnich latach

Tematyka „Inżynierii i Budownictwa” obejmuje ogólne problemy budownictwa i inżynierii lądowej, teorię konstrukcji, kształtowanie i wspomaganie komputerowe, projektowanie, realizację, diagnostykę i utrzymanie obiektów budowlanych, inżynierskich i specjalnych, w tym mostów, budowli podziemnych i komunalnych, badanie materiałów, elementów i konstrukcji, fizykę budowli, geotechnikę, normalizację, jakość i certyfikację, kształcenie kadr oraz aktualne sprawy środowiska budowlanego. Obecnie **główne działy tematyczne w czasopiśmie** to: Zagadnienia ogólne; Teoria i badania naukowe; Zagadnienia konstrukcyjne i materiałowe; Budowle inżynierskie; Mosty; Geotechnika; Poradnik konstruktora; Dyskusje. Wśród **działów uzupełniających** są: Konferencje naukowe (informacje o konferencjach krajowych i zagranicznych); Historia techniki; Z życia PZITB; Samorząd zawodowy; Kronika (wywiady, sylwetki, wspomnienia); Prasa techniczna (wybrane informacje dotyczące prac zamieszczanych w prasie technicznej); Recenzje (informacje i oceny nowych książek krajowych i zagranicznych); Co piszą inni. Treść czasopisma uzupełniają drobne ogłoszenia, reklamy specjalistycznych firm, a także artykuły sponsorowane.

Czasopismo jest adresowane do specjalistów w dziedzinie budownictwa i inżynierii lądowej: projektantów, inwestorów, wykonawców i użytkowników, pracowników naukowych i technicznych uczelni i instytutów naukowo-badawczych, studentów.

W „Inżynierii i Budownictwie” były i są publikowane **informacje o różnych wydarzeniach okolicznościowych**, np. o nadaniu tytułu (godności) doktora honoris causa uczelni polskich i zagranicznych, godności członka honorowego PZITB itp. Pierwsza taka informacja została zamieszczona w nr. 5/1938, a godność doktora honoris causa nadała Politechnika Warszawska Marszałkowi Polski inż. arch. *Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu*. W ostatnich latach zostały opublikowane m.in. opracowania o nadaniu tego tytułu wybitnym naukowcom i jednocześnie autorom „Inżynierii i Budownictwa”. Są wśród nich: prof. *Bohdan Lewicki* (przez Politechnikę w Goeteborgu, w Szwecji – nr 1/1987 i Politechnikę Śląską – nr 5/2009), prof. *Władysław Kuczyński* (przez Politechnikę Łódzką – nr 7/1990), prof. *Roman Ciesielski* (przez Politechnikę Krakowską – nr 1/1996), prof. *Andrzej M. Brandt* (przez Uniwersytet w Paisley, w Szkocji – nr 2/1998), prof. *Władysław Muszyński* (przez Politechnikę Krakowską – nr 7/1998), prof. *Wacław Zalewski* z USA (przez Politechnikę Warszawską – nr 10/1998), prof. *Jan Kmita* (przez Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu – nr 6/2002), prof. *Tadeusz Godycki-Ćwirko* (przez Politechnikę Łódzką – nr 11/2006), prof. *Andrzej Ajdukiewicz* (przez Politechnikę Łódzką – nr 5/2011), prof. *Kazimierz Flaga* (przez Politechnikę Krakowską – nr 9/2011 i przez Politechnikę Świętokrzyską – nr 9/2016), prof. *Jerzy Ziółko* (przez Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy – nr 2/2013), prof. *Stanisław Kuś* (przez Politechnikę Rzeszowską – nr 4/2014), prof. *Wojciech Radomski* (przez Politechnikę Świętokrzyską – nr 7/2014), prof. *Zbigniew Kowal* (przez Uniwersytet Zielonogórski – nr 2/2016), prof. *Ryszard Kowalczyk* (przez Uniwersytet Beira Interior w Portugalii – nr 4/2017), prof. *Andrzej Nowak* z USA (przez Politechnikę Warszawską – nr 2/2018).

Warto odnotować, że w ostatnich latach nastąpiło znaczne rozszerzenie problematyki budowy autostrad, mostów, wiaduktów, estakad i kładek dla pieszych, tuneli, zbiorników, a także zagadnień geotechniki, bezpieczeństwa i trwałości oraz normalizacji europejskiej, zwłaszcza wdrożenia eurokodów. Na podkreślenie zasługują również publikowane prace dotyczące awarii i katastrof budowlanych, projektowania i budowy nowych stadionów i hal sportowych, konstrukcji i technologii wykonania niektórych obiektów sakralnych, użyteczności publicznej, metra warszawskiego, tunelu pod Martwą Wisłą w Gdańsku i innych obiektów budowlanych. Ważne miejsce w czasopiśmie zajmują informacje o działalności PZITB, w tym systematyczne o działalności Zarządu Głównego i jego jednostek organizacyjnych (Komitetów, Rad i Komisji) oraz Oddziałów, o Krajowych Zjazdach Delegatów PZITB, o Konkursie PZITB „Budowa Roku”, a także o innych przedsięwzięciach podejmowanych w PZITB, o działalności Związku Mostowców RP oraz samorządu zawodowego – Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, a także o różnych ważnych wydarzeniach w życiu środowiska budowlanego.

Niżej podano krótkie informacje dotyczące wybranych zeszytów „Inżynierii i Budownictwa”, opublikowanych zwłaszcza w ostatnich dekadach, oraz zeszytów środowiskowych i tematycznych.

• **Zeszyty gdańskie.** Zeszyty te są wydawane niemal corocznie. Ich inicjatorem i współtwórcą był ówczesny przewodniczący Gdańskiego Oddziału i jednocześnie wiceprzewodniczący Zarządu Głównego PZITB doc. *Zbigniew Łosicki* (członek honorowy PZITB wyróżniony tą godnością w 1996 r.). W latach 1977–1981 opublikowano **pięć zeszytów gdańskich „Przeglądu Budowlanego”**: jako pierwszy – zeszyt 2/1977, a jako piąty – zeszyt 4/1981 (por. rys. 4). W roku 1982 – po uzgodnieniu z doc. *Zbigniewem Łosickim* – rozpoczęła się historia niemal corocznych **zeszytów gdańskich „Inżynierii i Budownictwa”**. Jako pierwszy został opublikowany zeszyt 10/1982. W zeszycie 12/1994 wydrukowano artykuł o projekcie i realizacji Pomnika Ofiar Grudnia 1970 roku w Gdyni (autorzy: *Zbigniew Łosicki* i *Leszek Niedostatkiwicz*). W roku 1997 był przewidziany do wydania we współpracy z doc. *Zbigniewem Łosickim* kolejny, dwunasty z zeszytów gdańskich czasopisma. Niestety, 26 stycznia 1997 r. Docent odszedł do wieczności. Wtedy Komisja Nauki Gdańskiego Oddziału PZITB przygotowała, wspólnie z redakcją czasopisma, zeszyt gdański 7/1997, poświęcony pamięci doc. *Zbigniewa Łosickiego*. Okładki wybranych zeszytów gdańskich przedstawiono na rys. 10. Postanowiono też wówczas (za zgodą i wsparciem Oddziału Gdańskiego PZITB oraz Politechniki Gdańskiej) kontynuować tradycję wydawania zeszytów gdańskich. Trzeba dodać, że w pracach związanych z przygotowaniem zeszytów gdańskich wspomagali redakcję również mgr inż. arch. *Elżbieta Frączek*, dr inż. *Ewa Supernak*, mgr inż. *Ryszard Trykosko*, prof. *Jerzy Ziółko* i inni. W związku z 30-leciem współpracy środowiska gdańskiego z redakcją został przygotowany (przy wsparciu Komisji Nauki Gdańskiego Oddziału PZITB pod przewodnictwem prof. *Elżbiety Urbańskiej-Galewskiej* oraz prof. *Jerzego Ziółko*, a także przewodniczącego PZITB mgr inż. *Ryszarda Trykosko* i przewodniczącego Oddziału PZITB w Gdańsku mgr inż. *Zbigniewa Drewnowskiego*) zeszyt gdański 12/2012. Wydawanie zeszytów gdańskich ma być kontynuowane (ostatni 5/2014).

Rys. 10. Okładki zeszytów gdańskich 10/1982, 12/1994 oraz 7/1997 poświęconego pamięci Zbigniewa Łosickiego

• **Zeszyty firm projektowych i wykonawczych oraz uczelni.** Są tu m.in. zeszyty przygotowane przez projektantów **Biura Projektów „Metroprojekt”** w Warszawie (w tym we współpracy redakcji z mgr. inż. *Stanisławem Pęskim*) – m.in. 11/1990, 1/1995 (zeszyt stanowiący monografię poświęconą problematyce projektowania i realizacji pierwszego odcinka I linii metra w Warszawie; rys. 11), 12/1997, 4/2001 oraz 8/2009 (zawierający artykuły dotyczące głównie końcowych odcinków I linii metra oraz koncepcji centralnego odcinka II linii). Zeszyt 3/1998 dotyczył prac biura projektów Budimex-Projekt, a 5/2008 – osiągnięć **firmy WARBUD** (przygotowany we współpracy z inż. *Włodzimierzem Bielskim*). Zostały też opublikowane – **we współpracy z PZITB oraz Gdańskimi Inwestycjami Komunalnymi** (w tym mgr. inż. *Szczepanem Gapińskim*) – zeszyty 1/2013 (rys. 12), 2/2014, 6/2015 poświęcone prezentacji doświadczeń z realizacji tunelu drogowego pod Martwą Wisłą w Gdańsku oraz zeszyt 10/2014 dotyczący przeprawy mostowej przez Wisłę koło Kwidzyna. W roku 2016 Fundacja PZITB Inżynieria i Budownictwo wydała specjalny album poświęcony realizacji tunelu pod Martwą Wisłą w Gdańsku, a w roku 2018 album „Absowenci Politechniki Gdańskiej i ich osiągnięcia w działalności architektonicznej i budowlanej”. Współpraca z wieloma innymi firmami dała efekt głównie w postaci licznych artykułów opublikowanych na łamach czasopisma.

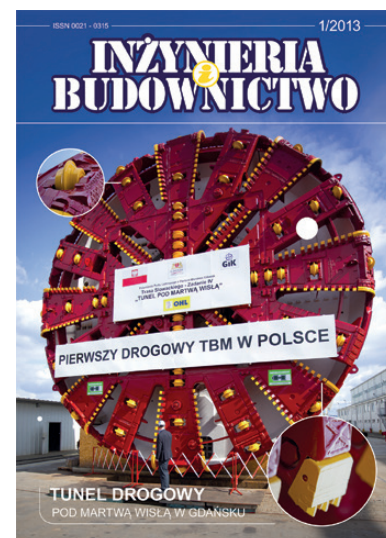
Najwięcej zeszytów redakcja przygotowała we współpracy z wydziałami budowlanymi wyższych uczelni (wiele przy udziale Oddziałów PZITB) **oraz z instytutami naukowo-badawczymi.** Są to w ostatnich latach m.in. **uczelnie:** Filia Politechniki Warszawskiej w Płocku (4/1997, 11/2012, 4/2017), Politechnika Białostocka (4/1999 – na 50-lecie Oddziału PZITB w Białymstoku, przy udziale „Miastoprojektu Białystok”, 6/2011, 8/2016), Politechnika Gdańska (omówione wyżej zeszyty gdańskie), Politechnika Koszalińska (6/2008), Politechnika Krakowska (6/1995, 5/1998, 4–5/2000, 12/2005, 12/2008, 12/2013, 1/2015), Politechnika Lubelska (8/2010, 7/2015), Politechnika Łódzka (8/1986, 4/1996, 11/2000, 11/2006, 5/2016),

Politechnika Opolska (7/1994, 8/2012, 11/2016), Politechnika Poznańska (3/2006), Politechnika Rzeszowska (10/1992, 6/1999, 9/2011, 9/2012, 10/2016), Politechnika Szczecińska i (po reorganizacji) Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (tzw. zeszyty „szczecińskie”, np. 5/1994, 3/1995, 5/1996, 5/1997, 5/1999, 10/2000 – na 50-lecie Oddziału PZITB w Szczecinie, oraz w ostatnich latach 5/2009, 5/2011, 6/2012, 5/2013, 5/2015, 5/2017), Politechnika Śląska (5–6/2010), Politechnika Warszawska (10/1997, 7/2000, 11/2005, 12/2007, 1/2012, 8/2015, 8/2017), Politechnika Wrocławska (4–5/1986, 1/1996, 7/2000, 12/2010, 10/2015), Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego (4/2016), Uniwersytet Zielonogórski (4/2018), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (12/2009, 6/2016), Wojskowa Akademia Techniczna (5/2012, 2/2017) oraz **instytuty:** Instytut Techniki Budowlanej (12/1995, 9/2005), Instytut Badawczy Dróg i Mostów (10/1995, 4/2011).

• **Zeszyty na konferencje.** Niemal corocznie są przygotowywane specjalne zeszyty czasopisma na konferencje „Warsztat pracy projektanta konstrukcji” (WPPK)

Rys. 11. Okładka zeszytu 1/1995 poświęconego budowie I linii metra w Warszawie

Rys. 12. Okładka zeszytu 1/2013 poświęconego budowie tunelu pod Martwą Wisłą w Gdańsku

– we współpracy z Organizatorami (Oddziałami PZITB w Bielsku-Białej, Krakowie, Gliwicach, Katowicach). Historia tych zeszytów rozpoczęła się od opublikowania zeszytu 10–11/1986, dotyczącego pierwszej ogólnopolskiej konferencji WPPK, która została zorganizowana 27–28 lutego 1986 r. w Krakowie. Publikacje związane z WPPK były na łamach czasopisma zamieszczane również w następnych latach. W ostatniej dekadzie na te konferencje przygotowywano zeszyty wydawane w marcu w latach 2008–2015 oraz 2/2016, 3/2017 i 3/2018).

Od wielu lat są publikowane systematycznie zeszyty na konferencję naukową KILiW PAN i Komitetu Nauki PZITB w Krynicy (w ostatnich latach są to corocznie zeszyty wydawane we wrześniu) oraz konferencję „Awarie budowlane” (są to wymienione wyżej zeszyty „szczecińskie”, przygotowywane systematycznie we współpracy redakcji z prof. Marią Kaszyńską – przez wiele lat przewodniczącą Oddziału PZITB w Szczecinie, obecnie dziekanem Wydziału Budownictwa i Architektury ZUT i od 2015 r. przewodniczącą Komitetu Nauki PZITB).

Trzeba nadmienić, że przedstawiciele redakcji „Inżynierii i Budownictwa” biorą udział w wielu konferencjach organizowanych przez środowisko budowlane, w tym przez PZITB oraz przez Związek Mostowców RP, często prezentując własne referaty.

• **Zeszyty mostowe.** Problematyka budownictwa mostowego jest prezentowana na łamach „Inżynierii i Budownictwa” od początków wydawania czasopisma. Opublikowano np. zeszyt 11–12/1961, w którym omówiono koncepcje przepraw mostowych „Łazienkowska” i „Świętokrzyska” w Warszawie, nagrodzone w rozpisany wówczas konkursie powszechnym. Trzeba jednak zaznaczyć, że systematyczne wydawanie zeszytów mostowych rozwinęło się – we współpracy ze środowiskiem mostowym – od zeszytu 1–2/1992, przygotowanego z inicjatywy prof. Kazimierza Flagi (Politechnika Krakowska) i mgr. inż. Zygmunta Patera (PRM „Mosty-Łódź”). Następne zeszyty publikowano corocznie, w szczególności we współpracy z prof. Janem Biliszczukiem (Zakładem Mostów Politechniki Wrocławskiej i Zespołem Badawczo-Projektowym „Mosty-Wrocław”; np. zeszyt 2/2012 związany z 90-leciem urodzin prof. Jana Kmity i zeszyt 7–8/2006 na 60-lecie Zakładu Mostów), a ostatnio również z Katedrą Mostów

i Kolei, kierowaną przez prof. Jana Bienia, np. zeszyt 11/2017). Zeszyty mostowe były też przygotowane we współpracy z Przedsiębiorstwem Robót Mostowych „Mosty-Łódź” (np. 4/1994, 7–8/2013 – dedykowany dyrektorowi Zygmunowi Paterowi), Zakładami Budownictwa Mostowego, dawnym PRK-15 (np. 6/1992, 4–5/1993, 4/1998), Kieleckim Przedsiębiorstwem Robót Mostowych (4/1995), Płockim Przedsiębiorstwem Robót Mostowych (3/1994). Okładki niektórych zeszytów mostowych przedstawiono na rys. 13.

• **Zeszyty geotechniczne.** Systematyczne (niemal coroczne) publikowanie tych zeszytów redakcja podjęła – głównie we współpracy z dr. inż. Bolesławem Kłosińskim, a później również z mgr. inż. Piotrem Rychlewskim z Instytutu Badawczego Dróg i Mostów – od zeszytu 1–2/2004. Tej tematyce zostały wcześniej poświęcone m.in. zeszyty 12/1979, 8/1994, 11/1996, 11/1998, 6/2000, 12/2001, a w ostatnich latach również zeszyty 6/2004, 3/2005, 6/2006, 7–8/2007, 3/2009, 11/2010, 4/2012, 3/2013, 6/2014, 11/2015, 7/2016, 3/2017 (rys. 14). Na łamach czasopisma opublikowano też w ostatnich latach liczne artykuły dotyczące problematyki inżynierii geotechnicznej.

• **Zeszyty poświęcone konstrukcjom metalowym i konstrukcjom z betonu.** Problematyka tych konstrukcji jest przedmiotem licznych artykułów od początku istnienia „Inżynierii i Budownictwa”. Informację przeglądową o publikacjach (do 2004 r.) dotyczących konstrukcji metalowych i zespoleń stalowo-betonowych ujęto m.in. w artykule [11]. Tematyki konstrukcji metalowych dotyczyły m.in. zeszyty 10/1998, 9/1999, 3/2007, 3/2008, 9/2008, 7/2009, 2/2015 (rys. 15 – zeszyt dedykowany prof. Jerzemu Ziółko), 6/2017. Ostatnio został opublikowany zeszyt 3/2018 poświęcony problematyce konstrukcji z betonu.

Trzeba zaznaczyć, że zeszyty/artykuły związane z konstrukcjami metalowymi były przygotowywane przede wszystkim we współpracy z Komitetem Konstrukcji Metalowych PZITB, przez wiele lat pod przewodnictwem prof. Zygmunta Pancewicza (por. [19]) i Sekcją Konstrukcji Metalowych KILiW PAN, w ostatnich latach pod przewodnictwem prof. Jerzego Ziółko (od roku 1999 r., od 2012 – przewodniczącego honorowego) oraz od roku 2012 (por. zeszyt 6/2017) pod przewodnictwem prof. Mariana Giżejowskiego.

Rys. 13. Okładki wybranych zeszytów mostowych

Rys. 14. Okładka jednego z zeszytów geotechnicznych

Rys. 15. Okładka zeszytu 2/2015, dedykowanego prof. Jerzemu Ziółko

W odniesieniu do zeszytów/artkułów dotyczących konstrukcji z betonu redakcja współpracowała w szczególności z Sekcją Konstrukcji Betonowych KILiW PAN (w ostatnich latach pod przewodnictwem profesorów: *Kazimierza Flagi, Krzysztofa Dyducha, Andrzeja Ajdukiewicza, Jana Biliszcuka*, a od 2016 r. – *Anny Halickiej*).

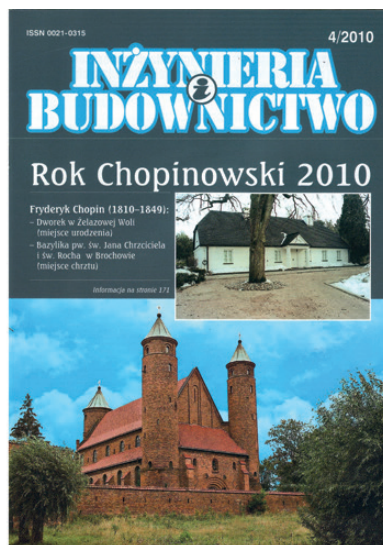
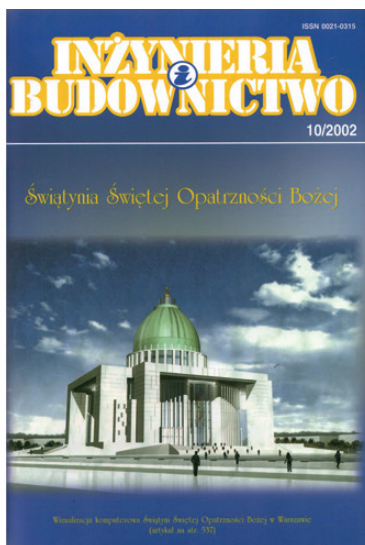
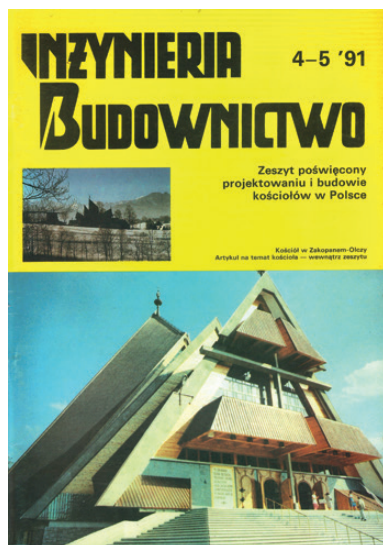
• **Zeszyty poświęcone projektowaniu i budowie kościołów.** Należy tu wymienić zeszyt 4–5/1991. Ten zeszyt został przekazany Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II podczas Jego pielgrzymki do Ojczyzny w roku 1991, a także Prymasowi Polski księdzu kardynałowi *Józefowi Glempowi*. W zeszycie 9/1999 została zamieszczona informacja o nadaniu Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II godności honorowego Senatora i Profesora Politechniki Krakowskiej, a w zeszycie 7/2014 – o kanonizacji Ojca Świętego Jana Pawła II. Opublikowano też artykuły dotyczące świątyni Świętej Bożej Opatrzności w Warszawie (zeszyty 10/2002, 9/2003, 3/2004, 12/2005, 7/2008, 9/2009), bazyliki w Licheniu (9/1997, 6/1999, 11/1999, 6/2001, 12/2002), sanktuarium w Łagiewnikach (11/2002), bazyliki w Brochowie (4/2010, w roku Chopinowskim 2010), kościołów

i kapliczek Podhala (1/2018) oraz wielu innych budowli sakralnych (rys. 16).

• **Artykuły firm współpracujących z czasopismem.** Na łamach „Inżynierii i Budownictwa” są systematycznie publikowane liczne artykuły i informacje dotyczące konstrukcji metalowych, z betonu, murowych, drewnianych, mostownictwa, geotechniki i innych problemów, przygotowywane przez autorów współpracujących z redakcją, a także przez przedstawicieli (w ostatnich latach) takich firm, jak Aarsleff, Allcon, Arkadis, Atlas, BBR Polska, Biuro Projektów Komunalnych w Gdańsku, Budimex, Centrum Promocji Jakości Stali, Dromex, Dubal Software, Dywidag, Europrojekt Gdańsk, Freysinet Polska, Geotest, Gotowski, Hochtiff Polska, INTERsoft, Incom, Intop, Keller Polska, Layher, Menard, Metroprojekt, MMGEO, Mostmarpal, Mota Engine, Mostostal, PERI Polska, Promost Consulting, Promost Wrocław, Pomost Warszawa, Pomost „Wisła”, PRM „Mosty-Łódź”, Prochem, RoboBAT, Sika, Skanska, SOFISTIK, Soletanche, Stalprodukt, Strabag, Tarcopol, Titan Polska, Transprojekt Gdański, Warszawski i Krakowski, Urząd Dozoru Technicznego, „Mosty” Warszawa, Zakład Robót Mostowych „Mostmar”, Via Con Polska, Voestalpine, Zakład Inżynieryjny Georem, Zespół Badawczo-Projektowy „Mosty-Wrocław”, ZRI Chrobok i wiele innych.

* * *

„Inżynieria i Budownictwo” – najstarsze czasopismo PZITB – osiągnęła znaczny wiek 80 lat, co skłoniło do przypomnienia historii czasopisma i niektórych dokonań, z których podstawowym jest niewątpliwie to, że czasopismo utrzymywało od początku i utrzymuje do dziś swój program i zakres tematyczny. Jest to oczywiście zasługa całego polskiego środowiska budowlanego, w tym Czytelników, Autorów, Recenzentów, Współpracowników, Sympatyków i Krytyków, PZITB – kontynuatora dzieła PZIB, a także Związku Mostowców RP, samorządu zawodowego, uczelni, instytutów, jednostek projektowych, przedsiębiorstw wykonawczych i wszystkich instytucji zainteresowanych działaniami redakcji i wydawcy.

Rys. 16. Okładki zeszytów 4–5/1991, 10/2002 i 4/2010

Trzeba nadmienić, że od kilku lat rynek czasopism budowlanych się zmienia. Istnieje na nim kilka czasopism, które można dziś nazwać tradycyjnymi, mających wypracowany przez wiele lat program i zakres tematyczny, a także poziom merytoryczny dostosowany do wymagań i oczekiwań odbiorców. Do tych czasopism stara się należeć „Inżynieria i Budownictwo” ze swoją 80-letnią historią. Obecnie te czasopisma zazwyczaj mają trudności ekonomiczne, m.in. ze względu na brak bądź ograniczone możliwości w zakresie pozyskiwania ogłoszeń i ograniczoną liczbę prenumeratorów, a także z uwagi na konieczność sprostanienia coraz większym wymaganiom w zakresie jakości edytorskiej. Można przy tym sformułować pogląd, że im wyższy poziom merytoryczny czasopisma, tym większe trudności finansowe.

W ostatnich latach można też zauważyć powstawanie nowych czasopism w dziedzinie budownictwa, a także przebudowę programów tematycznych niektórych czasopism tradycyjnych. W swej przekształconej formule czasopisma rezygnują ze swojej specjalizacji i zaczynają zajmować się wszystkim, co jest związane z budownictwem i inżynierią lądową, a jednocześnie starają się być czasopismami, które niekiedy nazywa się „rynkowymi” bądź „magazynami”. W tych warunkach tematy publikacji i ich ujęcie powtarzają się w różnych czasopismach, tworząc w pewnym stopniu chaos informacyjny. A może to znak obecnych czasów? Jaka więc będzie w tej sytuacji przyszłość czasopism naukowych i ogólnie „słowa drukowanego”?

Pojawiają się poglądy, że artykuły naukowe w czasopismach polskich powinny być publikowane w językach obcych, bo to ma zapewnić popularyzację polskiej myśli technicznej i dotarcie do szerszego kręgu odbiorców, w szczególności zagranicznych. Ale czy to jest właściwa droga? Nasuwa się tu na myśl stwierdzenie *Mikołaja Reja* (1505–1569): *A niechaj narodowi wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają*. Czy do polskiego Czytelnika nie powinno się pisać w języku polskim? W celu popularyzacji na świecie polskich osiągnięć naukowych i technicznych trzeba raczej wydawać (co już jest czynione) odrębne czasopisma polskie w językach obcych.

Niekorzystnym zjawiskiem, które występuje w ostatnim czasie, jest zmniejszenie liczby artykułów proponowanych przez Autorów do publikacji na łamach czasopism, co wiąże się z relatywnie niską punktacją za publikacje artykułów na łamach czasopism naukowo-technicznych wydawanych w języku polskim, do których należy „Inżynieria i Budownictwo”. Ostatnio prezentowane publicznie zamierzenia resortu nauki i szkolnictwa wyższego w zakresie punktacji za publikacje mogą spowodować pogorszenie sytuacji w aspekcie wydawania czasopism.

Nawiązując do wielu wcześniejszych apeli, redakcja czasopisma „Inżynieria i Budownictwo” zwraca się z prośbą o udzielanie pomocy w jego wydawaniu. Ta pomoc jest obecnie niezbędna zarówno w zakresie przekazywania do redakcji opracowań autorskich, jak też zwiększania prenumeraty. Trzeba dodać, że od początku roku 2018 czasopismo jest dostępne w prenumeracie nie tylko tradycyjnej (w postaci papierowej), ale także w postaci elektronicznej.

Historię miesięcznika „Inżynieria i Budownictwo” stworzyli i tworzą jego Czytelnicy, Autorzy, Recenzenci, Współpracownicy, Sympatycy i Krytycy, a kolejne zespoły redakcyjne starały się i starają wydawać czasopismo, traktując swoją działalność jako służbę na rzecz polskiego środowiska budowlanego.

Za okazywaną pomoc, poparcie, życzliwość i udział w tworzeniu działu zbiorowego, jakim jest „Inżynieria i Budownictwo” składamy naszym Czytelnikom, Autorom, Recenzentom, Współpracownikom, Sympatykom i Krytykom serdeczne podziękowania. Dziękujemy również władzom PZITB, Związku Mostowców RP i samorządu zawodowego, uczelniom, instytutom, przedsiębiorstwom i wszystkim instytucjom wspierającym działania redakcji i wydawcy. Dzięki temu życzliwemu wspieraniu i pomocy czasopismo istnieje oraz – mamy nadzieję – dalej będzie istnieć i służyć polskiemu środowisku budowlanemu. Pielęgnowana przez lata i ciągle aktualna jest bowiem maksyma: „Inżynieria i Budownictwo” jest wspólnym dziełem redakcji i środowiska budowlanego i wspólnie za nią odpowiadamy.

A jaka będzie przyszłość czasopisma? Trzeba mieć nadzieję, że ... będzie, że młode pokolenia o to zadbają. Może będą się spełniały słowa naszego Wielkiego Polskiego Poety, *Adama Mickiewicza* z „Ody do młodości”:

Razem młodzi przyjaciele!...

W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele.

Celem naszych czynów powinno być czynienie dobra (Platon).

PIŚMIENICTWO

- [1] *Mutermilch J.*: Z życia „Inżynierii i Budownictwa”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 4/1956.
- [2] *Mutermilch J.*: 40 lat „Inżynierii i Budownictwa”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 2/1979.
- [3] Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa. Rys historyczny 1934 – 1948 – 1984. COiB, Warszawa 1987.
- [4] *Mutermilch J.*: Z dziejów „Inżynierii i Budownictwa”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7-8/1988.
- [5] *Mutermilch J.*: 50 czy 100 lat? Inżynieria i Budownictwo w oczach B. Prusa. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7-8/1988.
- [6] *Pyrak S.*: O redagowaniu i zamierzeniach „Inżynierii i Budownictwa”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7-8/1988.
- [7] *Augustyn J.*: Stefan Bryła – życie i dzieło. Fundacja PZITB Inżynieria i Budownictwo, Warszawa 1994.
- [8] *Nowakowski A.B., Pyrak S.*: O historii i dokonaniach ruchu stowarzyszeniowego budowlanych. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 11/1994.
- [9] *Kuczyński W.*: Wacław Żenczykowski – inżynier, badacz, nauczyciel. Fundacja PZITB Inżynieria i Budownictwo, Warszawa 1998.
- [10] *Pyrak S., Włodarczyk W.*: O historii i działaniach „Inżynierii i Budownictwa”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 9/1998.
- [11] *Pyrak S., Włodarczyk W.*: Zagadnienia konstrukcji metalowych i zespolonych stalowo-betonowych w „Inżynierii i Budownictwie”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 8/2004.
- [12] *Krasnowski J., Pyrak S.*: Czy „Inżynieria i Budownictwo” ma już 125 lat? „Inżynieria i Budownictwo”, nr 6/2005.
- [13] *Pyrak S., Włodarczyk W.*: 70 lat „Inżynierii i Budownictwa”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7/2008.
- [14] *Pyrak S.*: XLIV Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Delegatów PZITB w Warszawie i jego gość szczególny inż. *Zygmunt Zadora-Paszkowski*. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 12/2009.
- [15] *Pyrak S., Włodarczyk W.*: 75 lat „Inżynierii i Budownictwa” w służbie środowiska budowlanego. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7/2013.
- [16] Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa 1934–2009. Praca zbiorowa pod redakcją *Stefana Pyraka*. Zarząd Główny PZITB, Warszawa 2009.
- [17] *Pyrak S.*: Już 78 lat Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa w służbie polskiej społeczności budowlanej i budownictwa. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7/2012.
- [18] *Pyrak S.*: Zeszyty gdańskie „Inżynierii i Budownictwa” oraz ich inicjator i współtwórca śp. *Zbigniew Łosicki*. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 12/2012.
- [19] 80 lat (1934–2014) Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa kontynuatora Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych. Praca zbiorowa pod redakcją *Stefana Pyraka*. Zarząd Główny PZITB, Warszawa 2014.
- [20] Redakcja: U progu 80-lecia miesięcznika „Inżynieria i Budownictwo”. „Inżynieria i Budownictwo”, nr 7/2017.